

JUDEȚUL ARGEȘ LA 1778, - DUPĂ MEMORIILE GENERALULUI VON BAUER

DUMITRU V. GEORGESCU
GEORGE GEORGESCU

Memoriile istorico-geografice despre Valahia, tipărite la anul 1778, au prilejul întocmirii unei hărți a Principatelor, de către generalul F. von Bauer, au fost adunate — cum ne încredințează la începutul lucrării — în timpul ocupației rusești, între 1769—1774.

În acest interval, la 1773 s-a alcătuit și catagrafia „birnicilor“, în rușește, de la Moscova.

Despre autorul și cartea din care am extras cele cu privire la județul Argeș, cităm din Analele Academiei, următoarele :

„În armata lui Romanzoff care lua-se comanda armiiilor rusești în 1770, se găsea un inginer militar de seamă, de curând trecut în serviciul Împărătesei.

Friedrich Wilhelm von Bauer (el ortografia : Bawr) era de felul lui German ; se născuse în 1731 la Hannau, intrase foarte tânăr în armată și după ce sluji în timpul războiului de șapte ani sub ordinele ducelui de Brunswick, trecu la 1769 în serviciul Rusiei și fu trimis la armata lui Romanzoff ; la 1773 era numit general-lieutenant și după terminarea războiului fu însărcinat de Ecaterina care îl aprecia cu reorganizarea Statului Major rusesc și cu executarea mai multor lucrări tehnice importante precum canalul dintre Duna și Nis-

tru, construirea arsenalului din Moscova și altele.

Bauer muri în Petesburg la 1783. Pentru istoria țării noastre Bauer rămâne o personalitate interesantă, căci sub conducerea lui s-au făcut primele ridicări complete ale ambelor țări române.

Aceasta rezultă din scrierea sa intitulată : „Memoires historiques et géographiques sur la Valachie, avec un Prospectus d'un Atlas Geographiques et Militaire de la derniere Guerre entre Russie et la Porte Ottomane. Publièr par Monsieur de B.*** à Frankfort et Leipsic, 1778“, formând un volum de 236 pagini.

Lucrarea, împărțită în 5 capitole este o descriere a Țării Românești, importantă prin amănunte ce dă ; de alte lucrări similare mai ales prin ultimul capitol care cuprinde o înșirare pe județe a târgurilor și satelor din „Țara Românească“.)

Pe scurt, județul Argeș la 1778, având, 147 sate, 2 orașe, 73 biserici, 10 mănăstiri, 2 capele, o casă de piatră, 18 stâni, 3 pământuri și un han, era cuprins între văile Olt și Vâlcan, trecând peste Olt în Loviștea Vâlceană de pe valea Lotrului și întinzându-se din munții Făgăraș până mai jos de Pitești la satul Săpata prin care se hotăra cu fostul județ Teleorman.

În catagrafia de la Moscova sunt menționate numai târgurile și satele „birnice“, înregistrate astfel :

1) — Plasa Argeș, cu 15 sate : Satul Flămânzești, Flămânzești-Ungureni, Brătieni, Căpățineni, Rădăcineni (Rădăcinești), Ciocănești (Cicănești), Corbeni, Areful, Albești, Bucșenești și Morunești, Rotunda, Cărbureni, Sălătruc, Udești (Uești), Cărpeneș și oraș, Curtea de Argeș.

2) — Plasa Oltul de Jos, cu 16 sate : Cremenari, Bratia, Urși, Bârsoi, Stoelești, Bădenii Dănicei, Sâmburești, Buciumeni, Olanu, Câmpu-Mare, Păroși, Murgești, Drăgoești, Căuca, Vitomirești, Gałicea.

3) — Oltul de Sus cu 12 sate : Berislăvești, Jiblea, Băbuești, Fedeleșoi, Valea Babii, Blești (Bleici), Vătășești, Fețeni, Voinigești, Bărsești, Golești, Ruda.

4) — Plasa Săpata cu 19 sate : Sămăra, Păduroi, Cocul, Răchițele, Bărbăteștii Cotmenii, Topana, Uda, Răjlețul, Săpata, Vălsanul, Stroești, Mălureni, Bădiceni, Toplița, Căcaleți, Bunești, Zărnești, Budești, Bohari.

5) — Plasa Loviștea cu 16 sate : Voineasa, Malaia, Brezoi, Proiani, Călinești, Robești, Căineni, Copăceni, Greblești, Găvoșani (Găușani), Boișoara, Bumbuești, Țițești, Spinul, Mlăceni, Perişani.

6) — Plasa Topologul cu 11 sate : Șuici, Cepari, Bărsești, Tigveni, Ciofrângeni, Alimăneștii de Sus, Alimăneștii de Jos, Ciutești, Milcoiu, Izbășești, Stoiceni.

7) — Plasa Pitești cu 9 sate : Băiculești, Vălcelele, Bărbătești, Tutana, Merişani, Borlești, Valea Rea, Flești, Budeasa, orașul Pitești.²⁾

Având 7 plase cu 96 sate și două orașe, cuprinde mai puține așezări față de cele consemnate de von Bauer, cu indicarea văilor.

Districtul Argeș din capitolul V, al Memoriilor, pe care îl redăm mai

jos în traducere cu fotocopia anexate, este cuprins între pag. 176—183 fiind înscris precum urmează :

Județul Argeș

Acest Județ se învecinește la răsarit cu Muscelul, la sud cu Oltul și Teleormanul, la vest cu Vâlcea dincolo de coasta Oltului și la nord cu munții Transilvaniei.

Stâna din Zănoaga — hanul pentru muntele Zănoaga lângă poteca duce în munți în fața malurilor Oltului ; la vest, se găsește un monument al împăratului Carol al VI-lea.

Căineni — sat peste Olt cu două biserici și o trecătoare peste zisul râu. Se vede încă pe marginea opusă o veche întăritură a împăraților Greblești — sat cu 14 munți mari și o cărare.

Bobești — sat la apus pe malul Oltului.

Boișoara — sat cu o biserică.

Găușani — mic sat cu o biserică.

Stâna Olanu — han pe muntele Olanu.

Sărăcinești — sat.

Conac — sat cu o biserică (neidentificat).

Așezate amândouă la apus pe malul Oltului.

Racovița — locuințe.

Bumbueni — sat cu o biserică.

Țițești — sat cu o biserică —, se află un drum mare care merge din zisu sat în Transilvania.

Bratovești — mic sat cu o biserică.

Cucoi — mic sat.

Brati — mic sat (cătun în Bratovești).

Copăceni — sat.

Aceste șapte sate sunt așezate în munți aproape de pâraie care ieșind din munți se varsă în Olt.

Băiași — (azi în Perişani).

Perişani.

Spinu — cu o biserică.

Mlăceni (azi în Perișani).

Groși — de cealaltă parte a văii, stele o veche redută imperială.

Alba.

Grebla.

(neidentificate)

Aceste șapte sate sunt așezate pe valea Băiașilor, în jurul pâraielor care se pierd aci, înainte de a se vărsa în Olt.

Scoiul — locuințe (neidentificat).

Cornetul — locuințe cu o mănăstire.

Călinești — sat cu o biserică pe drumul mare al Transilvaniei.

Proeni — sat cu o biserică.

Brezoiul — sat cu o biserică.

Aceste cinci sate sunt așezate la apus de malul Oltului.

Drăgănești — sat mic peste Olt.

Stănișoara — mic sat în munți.

Păușa — sat cu o biserică pe Olt.

Roița — mic sat aproape de locul de unde izvorăște Coisca.

Rădăcinești — sat cu o biserică.

Berislăvești — sat cu o mănăstire și o capelă numită Corneluța Manți.

Potlogești — mic sat (sat desființat, înglobat la Berislăvești).

Jiblea.

Dăești.

Două sate cu biserici peste Olt.

Fedeleşoiu — sat cu o mănăstire.

Fețeni — sat mic.

Voinicești — sat cu o biserică.

Pletugi — sat mic.

Bleici — sat cu o biserică.

Bârsești — sat.

Bârsești de Sus — sat mic.

Ruda.

Ruda.

Cremerari.

Trei sate cu biserici de-a lungul Oltului.

Riosa.

Ciocul Corbului.

Ostrovani — cu o biserică.

(cartier în Rm. Vâlcea).

Marcea. (neidentificat).

Patru sate pe Olt.

Galicea — sat mic.

M. Flămânda — sat și mănăstire.

Stoiceni — sat și pământ cu o biserică.

Șerbăneasca.

Bălcești.

Corbi

Mănicioiu.

Domingerli.

Sate.

Izbășești — sat cu o biserică.

Milcoiu — sat mic.

Căzânești — sat cu o biserică.

Ciutești — sat.

Alimănești de Jos.

Alimănești de Sus.

Două sate cu biserici.

Măicănești — sat.

Piatra — sat mic.

Ciofrângeni.

Tigveni.

Două sate cu biserici. Aceste sate sunt așezate de-a lungul râului Topolog și au multe vii.

Ungureni — sat mic (azi în Bârsecții de Jos).

Bârsești — sat cu o biserică.

Urluești — sat.

Morăști — sat mic.

Cârpeniș — sat mic.

Rudeni — locuințe.

Șiuci — sat cu o biserică.

Schitul Vălenilor — locuințe cu o capelă.

Crâșma Vlădicăi (mitropoliei) — han.

Sălătruc — sat în munți.

Situate de-a lungul râului Topolog, unde se află multă viță de vie.

Stâna Titescu.

Stâna Cioarecu.

Stâna Mare.

Stâna Botani.

Stâna Cornescu.

Stâna Cocurezu.

Locuințe așezate în munți lângă râul Topolog, pe drumuri și poteci care servesc de hanuri la trecători.

Stâna Bo.

Stâna Rosa.
 Stâna din Balina.
 Stâna Lespezi (sau Lămbescu).
 Stâna Rubița.
 Stâna Florea.
 Stâna Camaral.
 Stâna Lipitoarea.
 Stâna Nonesele.
 Stâna Ciocan.

Sunt hanuri asemenea cu cele dinaintele din care unele sunt așezate aproape de izvorul râului Argeș, altele în jurul pâraielor care se varsă aici.

Gura Plaiului — locuințe (azi în Aref).

Cetatea Negru Vodă — capelă pe un munte foarte înalt (cetatea Poienari).

Areful — sat cu 8 munți mari și o potecă.

Căpățâneni — sat cu 11 munți mari și o potecă.

Berindești — sat.

Corbeni — sat cu o biserică.

Bucșenești — sat cu o biserică.

Strica — mic sat.

Rotunda — sat mic.

Oești — sat mic cu o biserică.

Cicănești — sat mic.

Vernești — sat cu o biserică.

Ungureni Danului — sat mic.

Cerbureni — sat cu o biserică.

Aceste sate sunt așezate de-a lungul râului Argeș.

Budilnic — sat (neidentificat).

Viișoara — sat mic.

Curtea de Argeș — oraș cu o mânăstire și 6 biserici.

Valea Sasului.

Valea Zigoneni.

Iași (Valea Iașului).

Trei pământuri.

Băiculești.

Bărbătești.

Două sate mici cu o biserică.

Aceste sate sunt așezate de-a lungul râului Argeș.

Vălsănești.

Tulpești (neidentificat).

Stănești.

Zădurești.

Patru sate așezate pe râul Vâlcea

Mănicești.

Vâlcele.

Două sate mici așezate pe râul Argeș:

Gălăești — sat cu o biserică.

Gura Bascov — sat cu o biserică

Țara Băbana — sat mic (azi Băbana).

M. Bascov — mânăstire de piatră

Bascov — locuințe.

Situate pe râul Bascov.

M. Tutana — mânăstire.

Fundu Tutana — sat.

Așezate deasupra celor de mai înainte pe râul Tutana.

Gura Prașilor — pe râul Frasilor

Meculești — sat cu o biserică.

Valea Rea — sat mic.

Încropa — sat (neidentificat).

Pitești — oraș cu o mânăstire și 9 biserici.

Țigănia — pământ și locuințe.

Pruma sau Prundu — sat (sat de molat, azi cartierul Prundu Pitești)

Situate pe Argeș.

Cărbunărița (Cărbunești) — sat așezat lângă locul de unde își (ia) are originea Teleormanul.

Săpata — sat cu o biserică așezată pe locul unde râul Cotmeană intră în districtul Teleormanului.

Ricosa — sat mic.

Luca sau Lipia — sat cu o biserică pe râul Cotmeana.

Baturoi — sat mic în același loc

Sămara — sat cu două biserici pe râul Cătina.

Zlotu (orul).

Groși.

Pocanu (Roșianu).

Trei sate așezate în lungul râului Cătina.

Cocul — sat cu o biserică.

Richițele — sat cu o biserică.

Malu.

Săpunari.

(azi în com. Morărești).

Două sate mici.

M. Cotmeana — sat cu o mănăstire. Aceste sate sunt așezate de-a lungul râului Cotmeana, urcând către izvor. Uda — sat cu o biserică.

Răjlețu — sat mare cu două biserici pe râul Vătișman.

Păciurica.

Țăranu.

Două sate pe râul Vedea.

Ciomăgești — sat cu o biserică pe râul Crângu mare.

Timbrești — sat cu o biserică pe râul Crângu Mic.

Săracu.

Bărbălan.

Câmpu Mare — cu o biserică.

Trei sate mici pe râul Crângu Mic.

Buciumeni.

Drăguțești.

Două sate pe frontiera județului Olt.

Olanu — sat mic.

Trepteni — sat cu o biserică.

Vitomirești — sat cu o biserică.

Dănicei — sat cu o biserică.

Dobrești.

Schei.

Cuca.

Trei sate așezate pe râul Trepteni care se varsă în Olt.

Stoicănești — sat.

Treșu — sat cu o biserică, lângă un pârau fără nume nu departe de Olt.

Urși — sat mic.

Băjești — sat.

Teiul — sat cu o biserică.

Cioreni — sat mic.

Așezate pe Olt.

NOTE :

¹ Analele A.R. Tom. XXXIV, Mem. sect. ist. nr. 21, B. 1912, p. 1266.

² I. Ionașcu — Despre județele Argeș și

Olt în cataografia din anii 1773—1774, de la Moscova în Mitropolia Olteniei, 3—4/1958, pp. 248—292.

REZUMÉ

En résumé, Le District d'Arges en 1778 avait 147 villages 2 villes, 73 églises, 10 couvents, 18 auberj (stăna).

Il était pris entre Olt et Vâlsan, les montagnes Făgăraș et district Teleorman a sud qui separait par village Săpata au bas du Pitești.

DISTRICTUL DE MUSCELU¹⁾

Acest district se mărginește la est cu a celui de Dâmbovița, la sud cu a celui de Vlașca, la vest cu a celui de Argeș și la nord cu munții Buzelui în Transilvania.

Podu Dâmbovița — sat situat pe Dâmbovița aproape de poalele munților; tot acolo se află și Rotra Cruclii pentru faptul că acolo se găsește o cruce.

Rucăr — sat cu două biserici, douăzeci și opt de vârfuri de munți și un tunel (culoar) care le traversează.

Dragoslavele, sat cu două biserici.

Cronești, sat mic.

Bodeni, (Bădeni).

Slobozia, — două sate cu o biserică pe cele două maluri (margini) ale Dâmboviței.

Buteni, — sat cu o biserică pe cele două maluri ale Dâmboviței.

Văleni, — sat mic.

Cetățuia (Cetăți), sat cu o capelă de piatră.

Ocareli — sat mic (neidentificat).

Valea Vălenilor, sat cu două biserici și un pârau cu același nume.

Cândești, — Dragolineți, Turvieni, Bosai, Brohoi, Tătărani cu o biserică, Stirca, Căprioara, Dragoești —

nouă sate situate la vest de malurile Dâmboviței.

Gurenii, sat mic cu un pârau.

Gura șura, Bogoris, Radsu, — trei sate pe râul Suta (neidentificate).

Frasin, Ciobești — două sate pe râul Copia.

Capu Dealului, Potu, Stulipești — trei sate mici pe râul Potoc.

Călugărița Talenița, Budițteni, Boğați, — sate pe râul Răstoaca.

Leordenii, cu o biserică.

Tătăraii, Cacova — cu o biserică.

Vichirești —

Topolovenii, cu o biserică.

Ornușești —

Piscanii, cu o biserică.

Călinești, cu o biserică.

Cusanii —

Brănești, cu o biserică.

Vălenii, cu o biserică.

Golești, cu o biserică de piatră.

Șiocănești —

Ștefănești, cu o biserică.

Izvorana —

Savoy — neidentificat.

Amara.

Toate aceste sate sunt așezate dealungul Argeșului ca și cea mai mare parte la poalele munților care sunt plantate cu viță de vie, pâraie și văi în care se scurg, purtând numele satelor vecine.

Țigănești, sat cu o biserică.

Negrenii, sat.

Vieros, sat cu o mănăstire, o capelă și o biserică.

Râncăciouul, sat cu o mănăstire de piatră.

Miovenii, sat cu o biserică.

Golești, mănăstire pe râul Târgului, lângă satul precedent.

Ciumești, sat cu o biserică vis-a-

vis de mănăstirea Golești.

Conțești, sat mic.

Davidești, sat cu o biserică.

Slăvenii, sat.

Pățenii, sat cu o biserică.

Suslănești, locuințe.

Nămăești, sat cu o biserică de piatră cioplită și una de lemn.

Aceste șase sate sunt așezate în lungul râului Argeșel.

Moțăești, sat cu o biserică.

Hârdești, sat.

Boizești, sat cu o biserică de piatră

Rădești, sat cu o biserică și o mănăstire.

Stâlpenii, sat mic cu o biserică.

Flechitești, Chilsești, Cotenii, — trei sate mici.

Nitocolești, sat.

Câmpulung, sat cu paisprezece biserici și o mănăstire cu același nume

Albești, sat cu o mănăstire și o mănăstire de piatră.

Valea Mare, sat.

Voinești, sat mare.

Budești, sat cu o biserică.

Așezate de-a lungul văii Râul Târgului.

Treizeci și trei munți mari prin care trece un tunel-culoar.

Stănești, Domnești, — două sate cu două biserici.

Pietroasa, sat mic.

Majorești, Albești, două sate.

Cotinești, sat cu un tunel care duce în munți — așezate de-a lungul văii Râul Doamnei.

Dobrești, sat cu o capelă și cu o biserică.

Ungureni, sat mic.

Țigănești, sat cu o biserică.

Rusătinești, Butasa, Degu, trei sate mici.

NOTE :

¹ Acest județ Muscel, numără așadar — nouăzeci de numiri care se pot identifica după văile indicate, pe care sunt așezate. La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de al XIX-lea erau cum se

știe din istoriile contemporane, 121, de sate, care apar și pe harta austriacă a colonelului Spect, din 1790—1791 care se află la cabinetul de hărți de la Biblioteca Academiei.